

Marmerkreeft in Nederland?

Menno Soes, Bureau Waardenburg

De marmerkreeft is in Nederland voor het eerst in 2004 in Dordrecht aangetroffen. Bij latere onderzoeken kon de soort hier niet worden teruggevonden. In 2014 en 2015 is de marmerkreeft nogmaals opgedoken, ditmaal in een woonwijk in Middelburg. Ook hier is bij nader onderzoek geen populatie gevonden. Op basis van informatie over het voorkomen elders in Europa en de populariteit in de aquariumhouderij blijft de kans dat er in Nederland populaties te vinden zijn echter vrij groot. Omdat de marmerkreeft onder de Europese exotenverordening valt, is het van belang eventuele populaties vroegtijdig te signaleren, zodat tijdig kan worden ingegrepen.

Herkenning

De marmerkreeft (*Procambarus fallax* forma *virginalis*) is een relatief kleine rivierkreeft (maximaal 13 cm) waarvan alleen vrouwtjes bekend zijn. Het dier heeft een fijne, zwarte vlekken-tekening over het gehele lichaam, inclusief de scharen. De areola (ruimte tussen de twee groeven die over de lengte van het borststuk lopen) is duidelijk open en meestal opvallend licht, contrasterend met de donkere tekening op de rest van het borststuk.

Verwarring treedt vooral op bij juveniele exemplaren van diverse in Nederland voorkomende exotische rivierkreeftsoorten. Voor de determinatie van een potentiële marmerkreeft is het zinvol eerst uit te sluiten dat het gaat om een mannetje. Van de marmerkreeft zijn namelijk alleen vrouwtjes bekend. Het onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke rivierkreeften is eenvoudig te maken, aan de hand van de aan- of afwezigheid van

gonopoden (mannelijk copulatieorgaan). Een volgende stap is een beoordeling van het rostrum ("snuif"). Dit heeft bij de marmerkreeft een driehoekige vorm met kleine stekels langs de randen, die bij in Nederland voorkomende soorten alleen worden aangetroffen in het genus *Procambarus*. Vervolgens kan de marmerkreeft van de rode Amerikaanse rivierkreeft (*P. clarkii*) en gestreepte Amerikaanse rivierkreeft (*P. acutus*) worden onderscheiden op basis van de relatief brede, lichtgekleurde areola.

De marmerkreeft is een parthenogenetische stam (voortplanting vindt plaats zonder aanwezigheid van mannelijke dieren) van de Noord-Amerikaanse *Procambarus fallax*. Uit het natuurlijk verspreidingsgebied is deze parthenogene vorm niet bekend en er wordt dan ook gesuggereerd dat deze stam in de aquaristiek is ontstaan. Na de ontdekking van de marmerkreeft in de Duitse aquariumhouderij in 1995 is ze snel populair geworden als huisdier. Deze populariteit heeft geleid tot introducties in diverse Europese landen. Vanaf 2010 zijn vervolgens populaties gevonden in Duitsland, Slowakije, Hongarije en Oekraïne. Deze populaties laten zien dat de marmerkreeft zich kan vestigen in wateren die in de winter niet boven de 4°C uitkomen en dichtvriezen. Uit de aquariumhouderij is verder bekend dat de marmerkreeft geen hoge kweektemperaturen nodig heeft en de beste groei en voortplanting laat zien tussen de 18 en 25°C. Het Nederlandse klimaat lijkt dan ook geen belemmering te vormen voor vestiging. Hou dus een oogje open voor deze soort en geef waarnemingen door via de waarnemingsportals!

Een typische marmerkreeft met aangegeven de lichte, open areola (1) en het driehoekig rostrum (2). (Foto: Karsten Grabow)

Verder lezen

Soes, D.M., 2016. Onderzoek voorkomen marmerkreeft in Middelburg. Bureau Waardenburgrapport 16-205.

https://www.researchgate.net/publication/318099534_Onderzoek_voorkomen_marmerkreeft_in_Middelburg